

11.3. Kościół Parafialny p. w. Podwyższenia Św. Krzyża w Żołędowie

Kościół wznosi się w centrum Żołędowa, po południowej stronie drogi, a pierwsza wzmianka o nim sięga roku 1582. Drewnianą, barokową świątynię ufundował w 1715 roku hrabia Moszczeński herbu Nałęcz, dziedzic Żołędowa. Jest orientowany. Wejście do kościoła prowadzi przez kruchnę zachodnią, dodatkowo przez zakrystię od południa oraz od północy do prezbiterium.

Teren kościoła jest otoczony murem ceglany z słupkami, od strony ulicy ogrodzeniem drewnianym. Plebania wznosi się po przeciwnej stronie drogi, w pewnym oddaleniu, jest to budynek XIX-wieczny, murowany, tynkowany piętrowy, kryty dachem dwuspadowym.

Historia

Parafię założyli miejscowi dziedzice, wydzielając ją z parafii wyszogrodzkiej. Pod koniec XVIII wieku przyłączono ją do parafii osielskiej, ale już w 1836 roku wznowiono jej samodzielność. Świątynia posiada trójbocznie zamknięte prezbiterium i nawę z dwiema kaplicami: drewnianą od strony południowej, pochodzącą z czasów budowy oraz murowaną od strony północnej, dobudowaną w 1889 r. Na wysokości kaplic, dwuspadowy dach wieńczy neogotycka wieżyczka na sygnaturkę. W roku 1889 w balustradę chóru muzycznego zostały wbudowane organy wykonane przez ceniony zakład Wilhelma Sauera z Frankfurtu n/Odrą. Od północy do korpusu kościoła przylega kwadratowa, masywna wieża, zwieńczona ośmioboczną latarnią. Cennym zabytkiem, starszym niż kościół, są dwa dzwony zawieszane na wieży: pochodzą z lat 1554 i 1590. Ten drugi jest dziełem gdańskiej ludwisarni Gerharda Beningka. Ołtarz główny pochodzi z pierwszej ćwierci XVIII wieku, zaś umieszczona w nim rzeźba Ukrzyżowanego Chrystusa - z drugiej połowy tegoż stulecia. Dwa ołtarze boczne tj. p.w. Chrystusa Zmartwychstałego (lewy) oraz pw. Matki Bożej (prawy) pochodzą z drugiej połowy XIX w. W pobliżu kościoła na cmentarzu parafialnym znajduje się murowana kaplica grobowa - mauzoleum Moszczeńskich wzniesiona w drugiej połowie XIX wieku jako grobowiec właścicieli Żołędowa. Jej frontowa elewacja została przekształcona, prawdopodobnie już po wojnie. Kaplica mauzoleum, wolnostojąca, wzniesiona w stylu neohistorycznym, łączącym cechy neogotyku i neoromanizmu.